

X. PETRUS ALBERTUS VAN DER PARRA, LIBRECHT HOOREMAN, JEREMIAS VAN RIEMSDIJK, JAN SCHREUDER, HUIJBERT WILLEM VAN BAZEL, REYNIER DE KLERK, WILLEM HENDRIK VAN OSSENBERG, LOUIS TAILLEFERT, MICHIEL ROMP, MAURITS THEODORUS HILGERS, PIETER HAKSTEEN EN WILLEM ARNOLD ALTING, BATAVIA 20 OKTOBER 1764.
VOC 3095 (Kol. Arch. 2987), fol. 12-224.

([fol. 12] De laatste brief is van 8 mei 1764 die met het naschip Vrouwe Elisabeth Dorothea werd verstuurd. Daarbij was een brief van de eerste klerk op de secretarie Paulus Godefridus van der Voort gevoegd, die tot het einde van Straat Sunda is meegevoerd om wat van belang was in de verwachte brieven van Ceylon over te nemen en te verzenden. Als dat schip veilig is aangekomen, zal het Heren XVII gebleken zijn dat dat weinig is geweest. Deze brief wordt verzonden met de voorzeiler Vrouwe Petronella voor de kamer van Enkhuizen. [fol. 13] Op 18 mei zijn van Heren XVII brieven van 29 september en 13 oktober 1763 ontvangen met de bestellingen voor 1765. Op 19 mei 1764 zijn daarover besluiten die haast hadden genomen, en daarna op 13, 16, 17 en 20 augustus 1764. Eerst wordt de brief van 29 september 1763 beantwoord.)

AMBON

De Hoge Regering is ervan overtuigd dat specerijbomen die op ongeoorloofde plaatsen groeien, vernietigd moeten worden. [fol. 14] De ondervinding heeft geleerd dat die er zijn. Er wordt niets nagelaten daartegen op te treden. Dat blijkt uit de brieven aan het bestuur en vooral uit de aparte brieven van 10 december 1762 en eind december 1763 aan de gouverneurs van Ambon, Banda en Ternate. Men vertrouwt dat Heren XVII daarover en over de oplettendheid van het bestuur van Ambon en Ternate tevreden zullen zijn. Heren XVII wilden dat er werd bepaald hoeveel vruchten van specerijen de inlander van de gevelde bomen als rooktabak en medicijn nodig heeft. Uit de berichten blijkt dat dit van weinig belang is, maar het bestuur zal gevraagd worden of het nodig is hiervoor een hoeveelheid vast te stellen. Het patrouilleren [fol. 15] krijgt alle aandacht en er wordt, meer dan men eigenlijk kan, efficiënt tegen smokkel opgetreden. Dat blijkt hieronder. Heren XVII toonden beducht te zijn voor vaartuigen van burgers varende tussen Ambon en Banda, en Batavia. Ze keurden de aantekening op de passen verleend in Batavia voor de Grote Oost goed, maar dat geeft geen garantie dat andere havens niet worden aangedaan, of dat er niet wordt gesmokkeld. Op de passen voor Batavia, afgegeven te Ambon en Banda, staat dat het op verbeurdverklaring van schip en lading, en een arbitraire correctie, verboden is onderweg elders aan te leggen. [fol. 16] Nu is bovendien besloten om op de pas aan te tekenen dat, zoals bekend is, ieder die op de minste smokkel in specerijen wordt betrapt, de doodstraf krijgt. Dit is alles wat tegen het aanleggen elders gedaan kan worden. Om smokkel gevaarlijk te maken en er achter te komen waarom men niet direct is doorgevaren, is het besluit van 25 november 1748 hernieuwd en de sjahbandar te Batavia bevolen om nauwkeurig navraag te doen of er elders is aangelegd en, zo ja, waarom. Als hij dat merkt of vermoedt, dan moet hij dit dadelijk aan de Hoge Regering rapporteren. Als er niets wordt gesignaleerd, of nader onderzoek niet nodig is gebleken, dan moet er toch aan het eind van het jaar gemeld worden welke burgervaatuigen er van welk type, met welke lading en bemanning uit Ambon en Banda te Batavia zijn aangekomen, of daarheen zijn vertrokken. [fol. 17] Het bestuur op Java's Oostkust is opgedragen om schepen uit Ambon of Banda die daar aanlopen op weg naar Batavia, nauwgezet te doorzoeken en bij het aantreffen van specerijen gerechtelijk tegen de schuldigen op te treden. Is er geen verdenking van smokkel dan moet worden onderzocht waarom ze aanlegden. Dat moet aan de Hoge Regering gerapporteerd worden. Naar